

Samo
Simčič

Pesnitev o pesniškem blagru

Pripovedujejo, da je bila nekoč čisto navadna breza. Preden pa so zasuli tisti travnik z njo, je ogenj iz njenega trhlega lesa ogrel delavcu mrzle prste. Tudi njega so že pokopali pod križem, kot je bilo tedaj še v navadi. Kar se o tej brezi še ve, niti delavčev grob ni ostal do tega dne.

Kdor torej hoče izkopati to brezo, mora vedeti, da je ni zasula pozaba, samo ni je. Ali torej razumete, kaj so legende? Blagor.

V ZGODNIH URAH

V zgodnjih urah stopa duša v dan,
kakor bi rosa boso nogo objela
in bi z iskrami v travi
prebujenemu vidu sapo vzela.

Takrat

je svet samo okolje
nekomu, ki ga slutiš v sebi.
In telo, ki ga premakne skrita težnja,
je senca, ki mu padajoči žarek
sproži nagib za nastanek.

Kdo, vprašaš,
vendar nočeš odgovora,
ampak nad sojem, ki se utrne, zadržuješ začudenje,
da se napolniš z njim,
kajti ne beseda, temveč bistvo tega, česar ne vidiš,
pojasnjuje.

Tok te zaziblje v šumih vod, odblesk se razlije po jezerih
in jih obsiplje s podobami na gladini,
prekrijejo dno, a so v resnici
modrina v nebesni globini.
To zadostuje.

Temni lasje so razmetani na beli rjuhi. Žena spi.

Duša vihari in pluje, demon, ki ga pesnik sluti,
bedi tam, kar je v temi.

Potem dan položi svet v dlan življenjskih poti.

»Dragi moj, mokra sem od sanj!«

In ko vstane, se nasloni nanj.

Vse zbledi. Opran je obraz noči.

Mogoče občutek zadremlje misel v nevidni pristan, a jutro,

ki obsije stvari z jasnostjo, ga odpodi: »Ne hodi

čez reko na drugo stran!«

On pa vidi ta fini trepet v drgetu njenih obrvi.

»Kdo,« sprašuje, »skrito te nosi v speči temi?«

Zdrzne se. V globino zdrzne.

Tako se prebudi v jutro s čisto slutnjo, ki vonja duh.

Mora ga zaznati, mora zbuditi zanj sluh.

Potem položi roko na asfalt

in začuti valovanje koles s tovorom na oseh.

Samo bele kosti preživijo smrt v tem prahu.

Kaj more proti temu duša?

Rodiš se s samoto in pregnanstvom med tovarniškimi odpadki.

Med kosom premoga na zapuščenem dvorišču

in cvetom na vrtu

izbereš cvet,

zato v govoru vedno ljubiš

glas, pojem in smisel.

Vsako občudovanje rasti, ki jo gojiš, prinese plačilo.

Zato ničesar ne zadržiš, ampak se poklon tvoje ljubezni

vrača kot dar tistih, ki občudujejo moč darovanja.

Pozno jeseni

samo les še štrli iz tal

in misel je edino znamenje, da svet živi,

Z njo stojiš izlit iz zemlje.

Od tod ne priklieš več sile,

ki bi obrnila pot nazaj.

Pričaš za svojo izkušnjo:

»Je torej

duh sam.«

SLA
PO DUHU

Iz neizpolnjene želje se rodi hrepenenje.
Hrepenenje doseže svoj cilj v slasti
neizpolnjene želje.

Na beli podlagi zariše se rdeča sled. Postaja vedno bolj črna rana, vedno večja postaja, s smrtjo napaja, belino zastrupi. Z vsako rano v ustih skrita belina postaja očita, črno na belem, kos v celem, in ko jo strast, ki ubija, temni, vidi duša vse belo, po belem hrepeni. Sadeži so angela Samaela, ki prihaja s svetlobo, ki vse zamrači. Zato ne kliči ga, on se z vsakim poigra, s strupom vara sanjske potnike lep in srep!

Ljubezen pa blede iz ječe samice brli. Joj, kakšna tema, okoli nje so sama vrata Satanaela!

Kakšne pasti! Vidiš v dno vsake reči! Tam je bitij sto, stotisočkrat sto!

Samael je tvoj vodnik, Satanael je tvoj dolžnik!

Jej kruh, sol, olive in grozd! Pij!

Z vsako kapljo črnega vina moraš pogubljen in zaradi pekla hrepeneti,

moraš želeti, če hočeš hoteti.

Če ne želiš, pobeliš, beli pa so uveli in sovražijo črne od ognja, črno pa ne posivi in ne pobeli od starosti, ker ga prej ubijejo beli.

* * *

Čeprav nisem niti stebila pognal, sem bil že pijan od cvetenja, in je list, ki je utelešal samo enega izmed valov iz sončnega jedra, bil samo upanje hrepenenja.

Pijano otroštvo je raztezalo mojo glavo v letenje ptic, prsi so zelenele in venele prav do hladnih sunkov jeseni.

Med tesnobo in odprtostjo je grlo sesalo um z opojno potrebo v svoj glas.

Potem se je pijani Kurent razklal na štiri dele svojega plesa in izgubil svoje telo.

Samo njegovo bistvo je zletelo k plavici neba brez teže, ki so jo požrli s koncev rok in nog štirje velikani zla.

Duh je vzhičen in nor v omami pijavk, ki so mu posrkale sok iz mišic, plaval k svojemu bogu.

Bog je ujel to omotico v svoje roke.

Vdihnil je mir v njeno bistvo, ki je v globokem snu vedelo samo to,

da je v naročju v neznanem svetu.

Potem je vse to zašil v plodnico zarje, ki je v visoki nosečnosti dala duši življenje.

Ta je prišla s tajno tišino, ki je šumela in se zlivala v jasnino.

Spet je bilo tukaj njegovo telo, prebičano, vendar celo, ki mu je bog dal misel in strnil z njo izpito in razjedeno meso.

Lovec nažene žival v past ali jo s kovinsko palico prebode. Duh, ki ve, objame ravnino in vzpon in kretnjo zastekli v kip, ki obstoji.

Duša objame črte svoje teme v svetlobi, zato liki zastanejo in se spet zganejo, ko jih zven misli poveže v utrip.

Grem tudi jaz s pastmi, nožem, strelivom in krogli za živaljo, ki nosi na sebi svetlobo, iz noči novo,

grem, da jo ujamem, in če mi pobegne, pomerim vanjo, ji pretim, jo ustrelim,

ker nosi ves dan jezdeca v svojem sedlu ali v rogovih,

divjá pred mano in mi ne pusti, da postanem sam plamen.

Zato gledam za soncem in merim vanj svoje osti.

Zvečer sem utrujen in padem sredi gozda v praprot.

Bil sem mesečnik sredi dneva, se zavem, in ko se sonce zakotali za breg, kam odidem, ne vem.

Padem spet v naročje svojemu bogu? Brez zavesti, ki sem ji čez dan meril v mišice pod njenimi krili? Katero bitje zla mi odnese sonce na svojem hrbtu ali v svojih rogovih?

Zel dobiš, mi rečejo, da te ozdravi, zel, ki te ne davi s tvojim lovom, tajno zel tvoji rani!

Drugi dan pesnik obleži v praproti. Sonce sije nanj, pa mu ni do luči.

Velik jelen nosi žareč krog čez nebo, ki ga prebada njegov rog in para z zlatim sijem kot bog.

Lovec v praproti pa ne seže po svojih pasteh niti po nožu, strelivu in kroglah; zelenkasta bledica se z mladih dreves spušča na njegova lica in ga pesti v svojih dlaneh.

Zemlja začuti na svojih prsih hladno telo, ki ne pije več njenega mleka.

Divji konj po nebesni stepi drvi. Griva objema sonce čez njegove obrvi, na svojem vratu ga do večera podi.

Lovec v praproti pa ne seže po svojih pasteh niti po nožu, strelivu in kroglah; sivo, belo in temno je na njegovih sencéh.

Zemlja začuti na svojih prsih hladno telo. Dan se izteka. Ponoči se skloni nadenj visoka smreka in ga okoplje v svoji mani.

Drugo noč bukev z žirom dežuje in ga obsiplje z njim, pa ga ne predrami.

Tretjo noč veter izruje srčno moč, ji koreniko posuši in zdrobi in ga z njenim prahom posuje.

Ko se zdani, najdejo pesnika sestrice jagodice, vetrnice in krésnice. Dajejo mu vode, zraka in ognja, a on se ne prebudi.

Končno spanec brez sna pokliče temnejšega brata.

»Smrt je moja zel,« sanja tedaj pesnik, če ne morem ujeti sla duha, ki mu dih za dihom lovim, a mi lica ne izda in ne pokaže zame srca.«

Pravijo, da je v človeku drevo s sadovi življenja, ki vedno nove kali prinesó. Vendar tudi njegove korenine strohnijo, deblo se razkolje, listi ovené in semena skljujejo ptice zla. Pod njim ne sedijo več modri. Njihove moči so se odtrgale od večne rasti, zato zdaj tavajo s hrepenenjem po življenju brez luči. Nobeno seme ne prerodi več človeku življenja. Razen semena samega, svojega, lastnega.

Zato brat, ki ga pokliče spanec in je temnejši od sna brez sanj, pride z imenom bitja, ki si daleč nekje ti sam.

Zagledaš pot, ki jo je on prehodil pred tabo in prehitel tvoj cilj.

Si, kar si, vendar boš, kar boš, ko prideš za njim.

Tri dni je bil pesnik bolan. Iz postelje v praproti vstane četrti dan. Prekletstvo! Kdo to drami! Kdo to zdravi!

Budi te kralj hudi, budi te vladar ludi,
 junače pijanče seka svojim satirom glave,
 ko pa je sam in si želi zabave,
 mrtvim naliva vino
 in jih prosi, da mu oprostijo.

* * *

Stal sem v Delfih med turisti in s prezirom do fotoaparatorov in sladoleda (ljubša sta mi bila lastno oko in voda iz studenca): gledal z ene od stopnic polkrožnega gledališča prazen podij. Utrujen sem bil od dolgega romanja in do solz srečen, ker so me na cilj prinesle noge, in pomiloval ljudi, katerih predstave so kakor to prizorišče zijale zrušene, brez prostora za dogodek skrivnostne drame, ki je nekoč odklepala steklo očem. O svetih igratih ni ostala niti črka, še glas, ki jih je pel na odru, je imel za svet zaklenjena usta.

Vročina popoldneva je bila težka kakor megla v novembru. V nabitem zraku je misel ovijala preteklost in ob vsakem ostanku klicala jezo nad čas, ki je mitu vzel pravico biti, kazati in voditi. Krč se je dušil v tleh, kjer je bila črta zgradbe žaljivo pretrgana.

Tedaj stopi tanek las s sonca in vlije pod kožo pramen. Potisne vtise elementov v globoko sotesko in sunek vetra razgrne perutnico z zidov templja. V bosem stopalu začutim sprostitvev. Bela svila prekrije pokrajino, da vidim samo obrise, in po temenu padajo do dna hrbtnice iz samega sluha ptice.

»Pojdi! Izgini! Ne glej več v lastne oči!«

To je duša v podzemlju.

»Ne jemlji si več časa zanjo, ker bruha na dan lesnike, ki vlečejo skupaj, in postavlja ob jezero kačje oči! Te pa planejo za tabo v vodo!« Bežiš ali na sredo, kjer moč izgubiš, ali k bregu, kjer te pičijo do smrti.

Ali pa bajno sveti nad žitom in ješ njen kruh z ajdovim medom, ki ga oslaja sama.

Enkrat je zakleta, drugič odrešuje, prekleta!

Joj, zlo nič ne pomeni na njenem čelu!

Ona ljubi z lepoto, strastjo, resnico in dobroto vse živo,

rečem ti, to je žival, ne človek!

Šel bom čez reko k njej, jo naložil na svoj hrbet in splaval nazaj, rešil jo bom iz dežele psov, ona pa bo mene varovala pred njihovimi jeziki z urokom!

»Pusti jo, lepotico! Ne ubijaj ji ne leve ne desne polovice srca!

Pridi k njej ob določeni uri in ji ogrej prste na nogah v svojih rokah!

Ne izganjaj zla, ne izzivaj ga!«

Pesnik se dvigne iz praproti.

»Blatne,« reče, »in polne pijavk so močvirne poti, po katerih izginjamo s svojimi sledmi. Saj je koža vsa žilnata in so otekle kosti!«

Vendar duh ne vpraša za sodbe in pota ljudi,

ampak gre s takšno voljo, da ga ne morejo pretepstati do smrti.

Tudi če se mu smeji in ga kolnejo, se ne zgane niti v koščku njegovih ustnic

ironija ali sarkazem.

Ampak vdano nosi svojemu bitju telo, pribito na svoje kolo.

Tako silno hoče, da ga ne more doseči nobena želja,

in se sam, najbolj željan, odvrtača od želje stran.

Z največjo skrbjo in natančnostjo ustvarja iz vsakega zrna resničnosti samó lepoto.

Potem šele pridejo smrt, grob in vstajenje.

Pride večer. Žena in on gresta čez polje iz vasi v vas.

Kje naj namreč živi kakor bogu za hrbtom?

Kajti Bog je hodil po Zemlji že pred ljudmi in jo pustil zanje prazno (razen na Golgoti). Bilo bi jim pretežko gledati mu v oči.

»Če je res hodil to pot,« ji prišepne, »potem je bil sebi vdan in miren in ni pustil mimo niti ene sneti brez ljubezni. Vsaka luska je bila zanj prispodoba in zvok. Kako bi sicer čutil tudi jaz njen blagor?«

Ponoči pridejo trije, ne en duh.

Prvi se pesniku zahvali za črke, besede, stavke in glas.

»Ne, to je tvoje,« reče pesnik in mu jih da. Še kovanca ne dobi zanje.

Ta je Satanael

Drugi se pesniku zahvali za svetlobo, vzvišen zanos in pomen.

»Ne, to je tvoje,« reče pesnik in mu jih da.

Oni pozeleni in se ujezi, češ naj drugič raje ne krade.

Ta je Samael

Ker potem nič več ne ostane, nima tretji kaj hvaliti in tudi nič ne dobi.

Pesnik pred njim stoji: »Ali ti naj dam sam sebe?«

»Ne, ti vzemi mene!«

Ta je edini, ki se razdeli.

Iz debla Nathanovega* sil

Samo Simčič

* Po tajnem izročilu sta bila dva dečka Odrešenika, iz debla Davidovega in debla Nathanovega. Prvi je med puberteto umrl, drugi pa je v tridesetem letu dosegel primerno zrelost.